

ROZTRĄCIĆ (16) *vb pf*

rof-, ros- (11), roz- (4), rosz-, [rofz-] (1).

o jasne.

inf roztrącić (4). ◇ *fut* 1 sg roztrącę (1). ◇ 2 sg roztrącisz (1). ◇ 3 sg roztrąci (5). ◇ [3 pl roztrąca.]
◇ *praet* 1 sg *m* ja roztrącił (1). ◇ 2 sg *m* roztrąciłeś, -ś roztrącił (3). ◇ 3 sg *m* roztrącił (1). ◇ [3 pl
m pers roztrącili. ◇ *impers praet* roztrąc(o)no.]

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII – XVIII w.

1. Rozbić, pogruchotać; uszkodzić; *dissolvere, elidere Vulg; percutere, allidere PolAnt, diminuere, excutere, quassare Mącz* (15) : Quassare etiam significat, Rozbić/ Rostrącić. *Mącz* 339a.

roztrącić co (2): á roztrąci [Pan] dom wielki vpádkiem [tj. powodując upadek]/ y dom mnieyŝy rozpádlinámi. *BibRadz Am* 6/11; Nowy Sterniku wára tego Bździelá [tj. młyna pobrzejnego]/ Rostrąciŝli go będzie krotochwilá *KlonFlis* F3.

Przen [co] (1) : ktory ŝłup/ kámieñ z niebá (to iest Krytŝus opoka) gdy ŝpádnie rostrąci á w niwecz obroci. *BielKron* 9v.

a. O ludziach i zwierzętach: poturbować, poranić, może też: zabić [w tym: kogo, co (= część ciała) (10)] (11) : yako ya czyebye nyerosthrączył gwalthownye anyn [!] czya vmnyeyszyl wroboczye vasnoczy dw kopv thako my pomoszy bog. *ZapWar* 1505 nr 1965, 1505 nr 1965; *Leop Iob* 30/22, *Zach* 11/16; *Diminuat tibi caput nisi hinc abis, Rostrąćć łep/ zmiękczyć párchów yeŝli ŝie nie porwieŝ precz. Mącz* 223b; [y padł Iezvŝ na kamiennym wchodzye na oblycze, y rostrączył ŝylno ŝwoye oblycze y głowe vtlvczoná y noŝ *RozmyŝlDomin* 49, 32, 37, 53, 74; A wiodącz cie od Annaŝa, o podwoy głowką twoią vderzono j rostrączono aŝes padł we drzewiach na wznak *Pozdraw* B6v, B7, C3v, D5v; ale tak nierządnie i pomieszanie [Turcy wykonują swoje ćwiczenie rycerskie], że albo między sobą, albo z tych, co patrzą, zawsze przynajmniej jednego albo dwu roztrąca *RadzPodróż* 144].

roztrącić komu (1): *Excudere alicui cerebrum, Rostrącić komu głowę. Mącz* 339a.

roztrącić o co (2): Błogo (onemu) ktory pochwyci/ á rostrąci dzieci twoie o kámieñ. *BudBib Ps* 136/9; *KochPs* 201; [padł yeŝt [Jezus] nazyemye y rostrączył oblicze o zyemye á krziŝ vpadł nan *RozmyŝlDomin* 70, 31].

roztrącić czym (żywotne) (1): zmowili ŝię nañ [urzędnicy na szlachcica]/ y zgoła inŝtygowáli nañ/ iákoby on miał/ podpwiŝy ŝobie/ dzieię ná przedmieŝciu koniem rostrącić *WerGoŝc* 224.

roztrącić na czym (1): vpadłes ná twarz twoię o mój namilŝy Pánie Iezu Kryŝte/ y roztrąciłes ŝwoię naŝwiętzá twarz ná kámieniu onym. *SiebRozmyŝl* B3v; [y nyelzygo [Jezusa] do czyemnyche yako baranka zwyżanego y ydącz przez ŝchod nadol do pywnyche ŝzmrodlywey, thedy nakozdem ŝzlopniu głowe y czolo yego ŝylno rostrączyly, y thluklaŝyze głowa yego o kozdy ŝzlopyen *RozmyŝlDomin* 43].

Przen (1) : Podnioŝly mie rostrąciłes á ŝtárłes mie nędznego *LubPs* X3v; [A facie ire et indignationis (roŝnyevanya) tue qia eleuans allisisti (rostracileŝ) me. *Glosy III* 102/107].

2. Rozdzielić na drobniejsze elementy (1) : Findo, Roŝzczepić/ Roztrącić. *Mącz* 127b.

Synonimy: 1. pobić, podruzgać, podruzgotać, pogruchotać, pokołatać, rozbić, rozrazić, roztluc, roztloczyć, roztrzaskać, roztrzasnąć; a. podrapać, poobrażać, poranić, poszarpać, rozerwać, roztargać, zranić; 2. rozdzielić.

Formacje współrdzenne cf TRĄCIĆ.

Cf **ROZTRĄCENIE, ROZTRĄCONY**

ALKa